

Hemställan om stöd för företag som missgynnats under Corona-krisen i besöksnäringen

Restriktioner och rekommendationer till följd av pandemin har orsakat aldrig tidigare skådade intäktsbortfall för besöksnäringens företag. Samtidigt kvarstod stora fasta kostnader. Kombinationen av detta skulle innebära ohållbara förluster. För att undvika att i grunden livskraftiga företag skulle gå under och rädda jobb infördes omställningsstödet. Det har haft avsedd effekt för många företag. Det finns dock en mängd företag som aldrig kunnat ta del av detta viktiga stöd, vilket gör att de drabbats extra hårt och efter snart två års tid är deras ekonomiska situation minst sagt kritisk. När vi tidigare ha tagit upp detta har regeringen avvisat detta med hänvisning till EU:s tillfälliga ramverk för statsstöd.

Stöd av mindre betydelse

EU:s regler för statsstöd omfattar dock inte stöd upp till en viss nivå, s k *de minimis*-stöd, under förutsättning att stödet uppfyller ett antal villkor.

Ett stöd av mindre betydelse kan utgöras av max 200 000 euro under en period om tre beskattningsår i rad. Stödet ska vara genomsynligt (överblickbart), dvs det går att räkna ut det exakta stödbeloppet i förväg utan att värdera risk.

Ett stöd enligt *de minimis*-regelverket kan delvis hjälpa företag som hittills kraftigt missgynnats i omställningsstödens regelverk. Även företag som har getts stöd enligt det tillfälliga ramverket kan motta *de minimis*-stöd.

Visita föreslår nedan ett antal *de minimis*-stöd som bör komma missgynnade företag inom besöksnäringen till del.

Företag som saknar jämförelsemånad

Även företag som saknar referensperiod måste få stöd

Problem: För att kunna få tillgång till omställningsstöd krävs bl.a. att företaget kan påvisa ett intäktsbortfall genom att jämföra intäkterna under stödperioden med motsvarande period 2019. I grunden är detta en rimlig utformning men den har också vissa svagheter, vilket Visita påpekat vid upprepade tillfällen, då det i praktiken utesluter företag som saknar jämförbar omsättning under referensperioden 2019 från omställningsstöd trots att det är helt uppenbart att dessa har samma fasta kostnader som alla andra och att omsättningen skulle varit högre utan pandemin.

Det måste enligt vår uppfattning finnas möjlighet att justera systemet så att det även för sådana företag blir möjligt att ta del av stöd. I annat fall bidrar staten till en betydande konkurrenssnedvridning och minskad strukturomvandling. Exempelvis är det orimligt att exempelvis ett hotell, vars planering, uppförande och öppnande tagit flera år att genomföra, som öppnade för 2 år sedan inte kan omfattas av omställningsstöd

Detta borde i många fall kunna undvikas. Det relevanta bör vara om man på ett eller annat sätt kan fastställa ett relevant intäktsbortfall. Visita har gärna en fortsatt kontakt med ansvarigt departement för att precisera vad ett sådant intäktsbortfall kan utgöras av.

För företag som på grund av att de är tillkommit senare än 2019 eller som av någon annan anledning saknat omsättning under jämförelseperioderna 2019 krävs då ett alternativt sätt för att bedöma den omsättningsminskning som skett till följd av covid-19-pandemins verkningar. Visita menar, vilket vi även framfört sedan införandet av omställningsstödet, att följande förslag snarast bör införas:

- Företag som saknar jämförelseperiod, till exempel på grund av att de är nystartade ersätts utifrån det genomsnittliga intäktsbortfallet i jämförbara verksamheter. Det genomsnittliga intäktsbortfallet hämtas ur Skatteverkets omsättningsstatistik på respektive SNI-kod i respektive kommun genom att jämföra omsättningen under det ordinarie omställningsstödet stödperioder med omsättningen under motsvarande period 2019.

Under alla förhållanden måste en lösning som inte exkluderar företag som inte hade någon jämförbar omsättning under referensperioderna 2019 utarbetas och införas.

Den ovan föreslagna modellen bör också kunna tillämpas vid "extraordinära" omständigheter, kostnader och intäktsbortfall. En sådan omständighet kan vara att jämförelseperioden 2019 av olika anledningar i verkligheten inte är jämförbar på ett relevant sätt. Till exempel kanske företaget renoverade sina lokaler under en del av perioden eller hade sålt av en stor del av sin verksamhet och därmed hade onormalt låg försäljning under jämförelseperioden. Det kan också handla om verksamheter som bedrivits under längre tid men bytt bolagsform efter mars 2019.

Dessa händelser bör normalt framgå av årsredovisningen och bör därför kunna verifieras av en revisor.

Missgynnade säsongsföretag

I omställningsstödens utformning har säsongsföretag missgynnats i förhållande till året runt-verksamheter. Säsongsföretags affärsmodell bygger på att intäkterna under den kortare öppet-perioden ska finansiera hela årets kostnader. En hyra utgår exempelvis oftast året runt. Men i omställningsstöden täcks endast den del av de fasta kostnaderna som infaller under stödperioden. I vissa fall slår detta mycket hårt och orättvist. Det rimliga vore att hela årets kostnader för en säsongsverksamhet kan periodiseras i förhållande till intäkterna. Om säsongsföretaget har 80 procent av intäkterna under en 4-månadersperiod borde således 80 procent av de fasta kostnaderna omfattas i omställningsstöden.

Visita anser att denna olikvärdighet bör utjämnas i ett de minimis-stöd. Regeringen har tidigare uppmärksammat problemet i *omställningsstödet för vissa särskilt drabbade företag* (augusti 2020 – april 2021). Eftersom de allra flesta som sökt detta stöd blivit nekade är det tydligt att liknande förändring behövs i det ordinarie omställningsstödet.

Samma definition av säsongsföretag bör gälla som i omställningsstödet för vissa särskilt drabbade företag. Den andel av de fasta kostnaderna som kan omfattas av omställningsstödet bör uppgå till den procentuella andel av

intäkterna som infaller under referensperioden. Detta stäms sedan av mot eventuellt tidigare omställningsstöd och mellanskillnaden betalas ut till säsongsföretaget.

Företag som drabbats av att betala tillbaka hyresvärdens hyresstöd med eget omställningsstöd

I maj 2021 förändrades förordningen om omställningsstöd (2021:126) på ett antal punkter. Förändringarna gäller hur så kallat hyresstöd ska hanteras inom ramen för omställningsstödet. De innebar i korthet att verksamheter som beviljats hyresrabatt inte bara skulle dra av sin egen hyresnedsättning i sin ansökan om omställningsstöd utan även de stödmedel som betalats ut till hyresvärd från sitt omställningsstöd. Detta trots att ett eventuellt hyresstöd inte kommer hyresgästen till del på annat sätt än via en hyresnedsättning och denna nedsättning enligt det ursprungliga regelverket redan ska vara avdragen. Förändringarna skedde utan förvarning eller sedvanligt remissförfarande och gällde retroaktivt på redan beslutade och utbetalda omställningsstöd under kvartal 1 2021. Företagen ansökte och fick alltså omställningsstöd beviljat under vissa förutsättningar. För alla, vars hyresvärdar senare ansökte om hyresstöd, förändrades förutsättningarna sedan dramatiskt. I många fall innebär förändringen att hyresgästen blir skyldig att betala tillbaka hela sitt omställningsstöd i efterhand.

Nedan följer tre förenklade exempel.

- A. De förutsättningar som var kända av ansökanden: Hyresgästen har en grundhyra på 100 kr och får den nedsatt till 50 kr (50 %) hyresvärd (som senare yrkar på hyresstöd för 50 procent av detta). Hyresgästens hyreskostnad är därmed 50 kr, vilket den kan söka omställningsstöd för. Maximalt kan då omställningsstöd beviljas med 45 kr (90 %) för hyreskostnaden.
- B. De förutsättningar som blev kända efter att företaget hade ansökt om omställningsstödet: Utöver förutsättningarna i A tvingas hyresgästen återbetala 25 kr. Det maximala omställningsstödet nettobelopp för hyreskostnaden blir då 20 kr.
- C. Om företaget i stället inte fått någon hyresnedsättning: Det maximala omställningsstödet för hyreskostnaden blir då 90 kr (90 %).

*Obs! I många fall blir täckningsgraden inte så hög eftersom ett positivt täckningsbidrag minskar de fasta kostnaderna som kan omfattas av stöd.

Av ovanstående exempel framgår att hyresgästen/företaget i efterhand tvingats till det minst förmånliga alternativet. Om företaget hade vetat om de förutsättningar som skulle komma att gälla så hade det i stället yrkat på att inte få någon hyresnedsättning alls om hyresvärden avsåg att ansöka om hyresstöd, vilket dessutom hyresgästen varken kunde veta eller kontrollera. Man hade hellre valt alternativ C, då endast 10 kr av hyreskostnaden kvarstår, än B, där 20 kr kvarstår.

Visita yrkar på att denna försämring neutraliseras i ett *de minimis*-stöd. I de fall återbetalning redan skett bör Skatteverket återföra medlen så att det ursprungliga beloppet för omställningsstöd gäller. I de fall återkravet ännu inte skett bör Skatteverket ombesörja att återkravet, som uppstått till följd av lagändringen, finansieras av stödet och underrätta det ansökande företaget.

I nedanstående tabell framgår omfattningen av återkraven som behöver neutraliseras. Det rör sig alltså om totalt 96 miljoner kronor, varav 71 miljoner kronor till Hotell- och restaurangföretag.

Förändringens följdverkan i form av antalet berörda företag och återbetalningsbelopp kvartal 1, 2021

	Antal företag	Belopp att återbetala
Hotell- och restaurangföretag	699	71 239 136
Totalt	1 163	96 910 244

Källa: Boverket och Skatteverket

Företag som drabbats av avslag på ansökan om omställningsstöd för vissa särskilt drabbade

Mer än 90 procent ansökningarna om omställningsstödet för vissa särskilt drabbade företag har fått avslag trots att det inte råder någon tvekan om att de är särskilt drabbade. I synnerhet gäller detta hotell- och konferensanläggningar. Skatteverket menar att förordningen och förordningsmotivet ställer högre juridiska krav på kopplingen mellan vissa nämnda restriktioner och intäktsbortfallet än vad företagen kan prestera. Visita menar fortsatt att regeringen i samråd med Skatteverket skyndsamt måste utreda vilka förändringar som behöver ske för att stödet ska fungera som det var avsett. I väntan på att så ska ske menar Visita, även här, att ett *de minimis*-stöd bör användas.

Stödet bör utgå efter samma regelverk som det ordinarie omställningsstödet men utöver det takbelopp som tidigare begränsat det. Det aktuella takbeloppet kommer att vara 117 miljoner kronor (augusti 2020 – juni 2022). För de som fått avslag på *omställningsstödet för vissa särskilt drabbade* men maximerat det ordinarie omställningsstödet skulle dessa i så fall i stället kunna ta del av totalt 119 miljoner kronor.

Alltför många företag riskerar att inte kvalificera för omställningsstödet december 2021 - februari 2022

Den 29 september upphörde de allra flesta restriktioner och rekommendationer med mycket kort varsel. Efter partiellt näringsförbud för många verksamheter under 19 månader behövde man nu så snabbt som möjligt bemanna upp och personalbristen blev plötsligt skriande när alla konkurrerade om samma arbetskraft. Den gängse uppfattningen var att pandemin och restriktionerna nu var över för att inte komma tillbaka. I november hade många kunnat återgå till bemanningsnivåer som liknade ett normalläge, även om den nya personalen inte kunde producera till 100 procent då detta kräver erfarenhet och upplärning. När omikron gjorde sig påmint i mitten av november chockas näringen återigen av oförutsedda aviseringar om nya rekommendationer och restriktioner. Problemet blir dock så mycket värre eftersom många nu ökat sin kostnadsmassa. Osäkerheten var total när intäkterna återigen snabbt minskade. Företagen

behövde snabbt minska sina kortsiktiga kostnader samtidigt som man på längre sikt var mycket rädd för att återigen förlora kompetens som skulle bli mycket svår att få tillbaka. Att det också för de flesta saknades möjlighet att tillämpa korttidsarbete för de anställda gjorde situationen än mer ohållbar.

Trots att intäkterna inte riktigt sjönk riktigt lika djupt som tidigare blev förlusterna större p.g.a. betydligt högre personalkostnader än i september. Inte minst till följd av att korttidsarbete inte var längre var tillgängligt. Situationen förvärras också av att intäkterna snabbt började sjunka i mitten av november samt att juledigheten för många verksamheter gör att intäkterna under normala förhållanden (jämförelseperioden) redan är låga. Att restriktioner, smittspridning och intäktstapp inte tar någon hänsyn till månadsskiften leder till en timing-problematik. Om man exempelvis tappade 30 procent av intäkterna till följd av pandemin under första halvan av december men bara 15 procent under andra halvan av december (p.g.a. att omsättningen under jämförelseperioden är så mycket lägre) blir det totala intäktsbortfallet mindre än 30 procent. Visita menar därför att kvalificeringsnivån på 30 procent i det ordinarie omställningsstödet med hänsyn till ovan omständigheter är för högt. Vi har fått tydliga signaler om att just detta hänt ett stort antal företag och att de ofta ligger strax under nivån. Nivån borde, enligt vår uppfattning, ligga mellan 15–20 procent under stödperioderna december 2021–februari 2022 för att få effekt på redan hårt sargade verksamheter. Regeringen hänvisar dock till att detta inte är möjligt enligt det tillfälliga ramverket. Precis som gäller de tidigare förslagen i denna text bör man dock kunna använda sig av *de minimis*-stöd för att det tillfälliga ramverkets ramar i detta avseende inte ska tillämpas.

Visita föreslår alltså att samma regelverk som det ordinarie omställningsstödet används men med ett krav på att intäkterna sjunkit med 15–20 procent till följd av Corona och med ett tak på 2 miljoner kronor (enligt *de minimis*-reglerna). Med hänsyn till att det rör sig om en förhållandevis kort period bedömer Visita att detta kan få relativt stora positiva konsekvenser för ett stort antal mindre företag som efter snart två år befinner sig i en mycket prekär situation.